

O D L U K A
O MJERAMA ZA JAČANJE FINANSIJSKE INKLUZIJE
I ODRŽIVOG POSLOVANJA BANKE¹
(“Službene novine FBiH”, broj 85/23)

Član 1.

Predmet odluke

(1) Ovom odlukom propisuju se mjere za unapređenje finansijske inkluzije i održivog poslovanja banke, koje imaju za cilj efikasno upravljanje rizicima kojima je banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju, održavanje stabilnosti bankarskog sistema, ekonomski rast i razvoj, zaštitu korisnika finansijskih usluga i ostalih klijenata banke (pravna lica i javna preduzeća), implementaciju okolišnih i društvenih faktora prilikom donošenja odluka i u redovnim poslovnim aktivnostima banke. Odredbama ove odluke definiraju se minimalni zahtjevi za implementaciju navedenih mjera.

(2) Odredbe ove odluke primjenjuju se na banke sa sjedištem u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: FBiH) kojima je Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija) izdala dozvolu za rad i na organizacione dijelove banaka sa sjedištem u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu koje posluju na teritoriji FBiH.

(3) Na pitanja koja nisu regulirana ovom odlukom, a regulirana su zakonom ili drugim podzakonskim aktima, primjenjivati će se odredbe tog zakona ili drugog podzakonskog akta.

Član 2.

Definicije

Pojmovi koji se upotrebljavaju u ovoj odluci imaju sljedeće značenje:

a) **Finansijska inkluzija** znači uključivanje i omogućavanje korisnicima finansijskih usluga pristup bankarskim proizvodima i uslugama koje zadovoljavaju njihove potrebe na jednak, cjenovno pristupačan, odgovoran i održiv način. Finansijska inkluzija uključuje i razvoj digitalne inkluzije koja podrazumijeva pristup i korištenje bankarskih usluga putem digitalnih kanala, edukaciju, visoke standarde sigurnosti i inovacije, a uzimajući u obzir rizike koji proizlaze iz novih proizvoda.

b) **Korisnik finansijske usluge** ima značenje kako je to definirano u članu 2. stav (1) tačka 10) Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga.

c) **Održivi paket usluga za finansijsku inkluziju** obuhvata skup osnovnih bankarskih usluga, vezanih za račun za plaćanje u domaćoj valuti, koji su dostupni korisnicima finansijskih

¹ Odluka je objavljena u “Službenim novinama FBiH”, broj 85/23 od 3. novembra 2023. godine, stupila je na snagu 11. novembra 2023. godine, a primjenjuje se od 31. marta 2024. godine.

usluga s ciljem zadovoljavanja osnovnih finansijskih potreba i isti ne podrazumijeva osnovni račun propisan Zakonom o unutrašnjem platnom prometu.

d) **Zeleni proizvodi** su namjenski kreditni proizvodi banke koji se odobravaju fizičkim ili pravnim licima u svrhu finansiranja okolišno prihvatljivih namjena, a što uključuje i razvoj energetske efikasnosti, smanjenje negativnog utjecaja na okoliš i ulaganja u obnovljive izvore energije.

e) **Društveno odgovorno finansiranje** podrazumijeva ponudu namjenskih kreditnih proizvoda banke koji se odobravaju fizičkim ili pravnim licima koji, između ostalog, imaju za cilj zapošljavanje, poboljšanje društvenog utjecaja, sticanje specifičnih znanja, unapređenje društvene jednakosti i odgovornosti prema zajednici, zaštitu ljudskih prava i slično.

f) **Transparentnost** predstavlja obavezu obavještanja ugovornih strana o bitnim činjenicama za provođenje ugovora u skladu sa zakonskim i podzakonskim aktima, te javna objava banke o uvođenju održivog paketa usluga za finansijsku inkluziju, zelenih proizvoda i društveno odgovornog finansiranja u svoje poslovanje.

g) **ESG (okolišni, socijalni i upravljački)** se odnosi na skup kriterija koji imaju ulogu u postupku donošenja odluka o ulaganjima ili u poslovanju privrednog društva. Okolišni faktori uzimaju u obzir način na koji ulaganje ili privredno društvo doprinosi okolišnim pitanjima kao što su klimatske promjene i održivost. Socijalni faktori razmatraju socijalne utjecaje ulaganja ili privrednog društva na zajednicu. Upravljanje se odnosi na transparentnost i pravnu usklađenost ulaganja ili poslovanja privrednog društva, na primjer u pogledu računovodstva i prava dioničara.

h) **Održivo poslovanje** predstavlja obavljanje poslovnih aktivnosti i ostvarivanje poslovnih ciljeva i rezultata uvažavajući ekološke, društvene i upravljačke ciljeve održivosti. Navedeno podrazumijeva identifikaciju i upravljanje promjenama u vlastitom poslovnom modelu banke, likvidnosti i profilu rizika, razvoj održivih bankarskih proizvoda i usluga, razmatranje i uvažavanje ESG faktora u procesu donošenja poslovnih odluka, te ponudu održivog paketa usluga za finansijsku inkluziju.

i) **Račun za plaćanje** podrazumijeva račun za obavljanje platnog prometa u domaćoj valuti na ime korisnika finansijske usluge, koji se koristi za izvršenje platnih transakcija.

j) **Platna transakcija** za potrebe ove odluke podrazumijeva bezgotovinski prijenos sredstava sa računa za plaćanje na račun povjerioca.

k) **Naknada za održivi paket usluga za finansijsku inkluziju** podrazumijeva sve naknade i druge eventualne troškove i kazne, koje korisnik finansijske usluge plaća banci za usluge povezane sa održivim paketom usluga za finansijsku inkluziju.

Član 3.

Održivi paket usluga za finansijsku inkluziju

(1) Paket usluga definiran članom 2. tačka c) ove odluke, minimalno obuhvata:

a) otvaranje i vođenje računa za plaćanje;

- b) korištenje usluge internet i mobilnog bankarstva;
- c) 10 naloga mjesečno za izvršenje plaćanja u unutrašnjem platnom prometu do kumulativnog iznosa od 10.000 KM (transakcije žiro kliringa), što uključuje i bezgotovinske platne transakcije obavljene putem internet bankarstva, mobilnog bankarstva i drugih oblika plaćanja u domaćoj valuti.
- d) neograničeno plaćanje roba i usluga na POS terminalima u BiH;
- e) izdavanje, reizdavanje i godišnje održavanje debitne kartice;
- f) svako revidiranje uslova za korištenje održivog paketa usluga za finansijsku inkluziju, što uključuje i revidiranje inicijalno odobrenog iznosa dozvoljenog prekoračenja vezano za račun za plaćanje;
- g) promjene PIN koda u poslovnici banke ili na bankomatu;
- h) slanje izvoda putem mail-a ili drugog elektronskog načina koji ne uključuje štampanje ili dodatne troškove za korisnika.

(2) Banka će za izvršenje naloga koji prelaze obim usluga definiran tačkom c) stav (1) ovog člana, naplaćivati naknadu u skladu sa važećom tarifom.

(3) Održivi paket usluga ne uključuje polaganje i podizanje gotovog novca na račun/sa računa za plaćanje.

Član 4.

Naknada za održivi paket usluga za finansijsku inkluziju

(1) Naknadu za održivi paket usluga za finansijsku inkluziju banka treba utvrditi u razumnom iznosu, uzimajući u obzir usluge definirane članom 3. ove odluke.

(2) Iznos mjesečne naknade koji banka može naplatiti za održivi paket usluga za finansijsku inkluziju iznosi najviše 0,3% prosječne mjesečne neto plaće u FBiH za prethodnu godinu, izračunatu na godišnjem nivou.

(3) Održivi paket usluga za finansijsku inkluziju ne može sadržavati nikakve skrivene troškove, niti banka može, u okviru održivog paketa usluga za finansijsku inkluziju, kreirati nove vrste naknada za održivi paket usluga za finansijsku inkluziju, uvažavajući odredbe člana 22. Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga.

(4) Banka ima pravo na naplatu naknade za raskid ugovora za paket usluga iz člana 3. ove odluke, ukoliko korisnik finansijskih usluga podnese zahtjev za raskid ugovora unutar godinu dana od dana potpisivanja ugovora.

Član 5.

Zeleni proizvodi

(1) Proizvodi definirani članom 2. stav (1) tačka d) ove odluke obuhvataju kreditne proizvode koji minimalno zadovoljavaju jedan od sljedećih kriterija:

- a) podržavaju projekte energetske efikasnosti;
- b) doprinose smanjenju negativnog utjecaja na okoliš;
- c) podržavaju obnovljive izvore energije – proizvodnja i/ili potrošnja.

(2) Banka kreditne proizvode iz stava (1) ovog člana može nuditi korisnicima finansijskih usluga, pravnim licima i javnim preduzećima.

(3) Uslove korištenja i karakteristike svakog pojedinačnog kreditnog proizvoda iz stava (1) ovog člana, banka samostalno određuje i isto propisuje internim aktom.

Član 6.

Društveno odgovorno finansiranje

(1) Društveno odgovorno finansiranje definirano članom 2. stav (1) tačka e) ove odluke podrazumijeva ponudu kreditnih proizvoda čija je namjena, između ostalog, usmjerena na:

- a) zapošljavanje ili samozapošljavanje;
- b) obrazovanje i sticanje specijalističkih znanja;
- c) socijalnu inkluziju;
- d) zaštitu ljudskih prava.

(2) Od banke se očekuje da u okviru obavljanja svojih poslovnih aktivnosti primjenjuje principe društveno odgovornog i održivog poslovanja, što uključuje i saradnju sa lokalnim zajednicama u smislu podrške projektima za dobrobit zajednice.

(3) Banka kreditne proizvode iz stava (1) ovog člana može nuditi korisnicima finansijskih usluga, pravnim licima i javnim preduzećima.

(4) Uslove korištenja i karakteristike svakog pojedinačnog kreditnog proizvoda iz stava (1) ovog člana, banka samostalno određuje i isto propisuje internim aktom.

Član 7.

Obaveza postupanja banke

(1) U cilju održivog poslovanja i transparentnosti, od banke se očekuje da unutar svog poslovanja nudi održivi paket usluga za finansijsku inkluziju, zelene proizvode i proizvode usmjerene na društveno odgovorno finansiranje propisane ovom odlukom.

(2) Banka je dužna prilikom uspostavljanja paketa usluga i proizvoda iz stava (1) ovog člana, voditi analitičke evidencije na način da sve aktivnosti o odobravanju i ugovaranju istih budu pregledne, transparentne i dostupne za potrebe korisnika finansijskih usluga i ostalih klijenata banke, te u svrhu nadzora koji obavlja Agencija, a u skladu sa svojim ovlaštenjima i potrebama.

(3) Izostanak ponude paketa usluga i proizvoda iz stava (1) ovog člana kod banke sa većim obimom i složenosti poslovanja Agencija će cijeniti prilikom procesa supervizorskog pregleda i procjene banke u sistemu internog upravljanja i upravljanja rizicima i ocjene održivosti poslovnog modela.

(4) Prilikom uvođenja proizvoda iz člana 2. stav (1) tač. c), d) i e) ove odluke, banka je dužna uzeti u obzir odredbe koje se odnose na rizike koji proizlaze iz novih proizvoda propisane Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci.

Član 8.

Obavješćavanje klijenata

(1) Banka je dužna korisnicima finansijskih usluga i ostalim klijentima besplatno staviti na raspolaganje obavijest o ponudi održivog paketa usluga za finansijsku inkluziju, zelenih proizvoda i proizvoda usmjerenih na društveno odgovorno finansiranje, uslovima korištenja, kamatama, naknadama i ostalim troškovima.

(2) Ukoliko banka nudi održivi paket usluga za finansijsku inkluziju, zelene proizvode i proizvode usmjerene na društveno odgovorno finansiranje, dužna je informaciju o ponudi istih polugodišnje transparentno objavljivati na svojoj internet stranici, a Agencija može na svojoj službenoj stranici prenijeti objavu banke.

(3) Informacije iz stava (1) ovog člana banka je dužna učiniti lako dostupnim u poslovnim prostorijama u kojima pruža sve bankarske usluge, svojoj službenoj internet stranici i drugim komunikacijskim kanalima.

Član 9.

Izvjешćavanje o naknadama

(1) Banka je dužna da izradi poseban izvješćaj o naknadama za sve izvršene usluge povezane sa računom za plaćanje, uključujući i održivi paket usluga za finansijsku inkluziju.

(2) Izvjешćaj iz stava (1) ovog člana banka je dužna besplatno dostaviti korisniku finansijskih usluga minimalno jednom godišnje.

(3) Izvjешćaj o naknadama iz stava (1) ovog člana minimalno treba da sadrži:

a) informaciju o visini ukupno naplaćenih naknada po osnovu održivog paketa usluga za finansijsku inkluziju;

b) informaciju o visini ukupno naplaćenih naknada po osnovu ostalih usluga povezanih sa računom za plaćanje.

Član 10.

Završne odredbe

Direktor Agencije će u roku od 90 (devedeset) dana od dana stupanja na snagu ove odluke donijeti Uputstvo za obavješćavanje o ponudi održivog paketa usluga za finansijsku inkluziju, zelenih proizvoda i proizvoda usmjerenih na društveno odgovorno finansiranje.

Član 11.

Stupanje na snagu

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH", a primjenjuje se od 31.03.2024. godine.